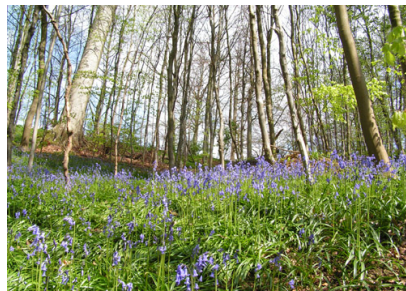

Quickscan flora en fauna

Retraitehuis Uden

Gemeente Uden

Quickscan flora en fauna

Retraitehuis Uden

Gemeente Uden

Colofon

Datum:

21 april 2011

Projectgegevens:

Projectnummer NAT01-VLU0003-01a

Auteur(s):

Sander Hunink BSc

Projectleider:

Gerdine van Duijnhoven

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Natuurwetgeving Flora- en faunawet	5
2.1	Algemeen Flora- en faunawet	5
2.1.1	Algemene vrijstelling	5
2.1.2	Vrijstelling onder gedragscode	5
2.1.3	Ontheffing tabel 2 en 3	5
2.1.4	Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten	6
2.1.5	Vogels	6
2.1.6	Zorgplicht	6
2.2	Procedures Flora- en faunawet	7
2.2.1	Tabel 1	7
2.2.2	Tabel 2	7
2.2.3	Tabel 3	7
2.2.4	Geldigheidsduur resultaten onderzoek	8
2.2.5	Wabo	8
3	Gebiedsbeschrijving	9
3.1	Huidige situatie	9
3.2	Toekomstige situatie	11
3.3	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	11
4	Methode	12
4.1	Bureaustudie	12
4.2	Veldbezoek	13
5	Onderzoeksresultaten	14
5.1	Resultaten bureaustudie	14
5.2	Resultaten verkennend veldbezoek	15
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	17
6.1	Effecten	17
6.1.1	Advies vervolgstappen	20
7	Conclusies en aanbevelingen	21
7.1	Conclusies	21
7.2	Aanbevelingen	22
7.2.1	Vogels	22
7.2.2	Vleermuizen	23
8	Bronnen	24
8.1	Boeken en rapporten	24
8.2	Websites	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quicksan) vormt de voorgenomen herontwikkeling van het gebied rondom het retraitehuis te Uden. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Het gebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur of de provinciale Groene Hoofdstructuur. Omdat ook geen beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden) aanwezig zijn ter plaatse of in de omgeving van het plangebied richt het onderzoek zich uitsluitend op de Flora- en faunawet.

In voorliggende rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Het onderzoek bestaat uit een literatuuronderzoek en een veldverkenning (februari 2008). De locatie is gelegen tussen de Volkelseweg, Loopkantstraat en Neutronenlaan te Uden. In figuur 1 is de planlocatie weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging planlocatie (rood omcirkeld). Bron: Google maps.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven. In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer.

2 Natuurwetgeving Flora- en faunawet

2.1 Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

2.1.1 Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

2.1.2 Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EL&I (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

2.1.3 Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag.

Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

2.1.4 Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

2.1.5 Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EL&I door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

2.1.6 Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden.

Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

2.2 Procedures Flora- en faunawet

2.2.1 Tabel 1

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

2.2.2 Tabel 2

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

2.2.3 Tabel 3

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.

Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

2.2.4 Geldigheidsduur resultaten onderzoek

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

De geldigheid van de resultaten uit onderzoek, verschilt per soortgroep en hangt af van de flexibiliteit en standvastigheid van soorten. De gegevens moeten een actueel beeld geven van de verspreiding, om de daadwerkelijke effecten zo goed mogelijk te kunnen inschatten. Zo zijn planten gebonden aan bepaalde standplaatsfactoren die per jaar nauwelijks verschillen, terwijl bepaalde broedvogels ieder jaar weer opnieuw een nest bouwen. In de regel geldt voor de meeste soortgroepen dat de onderzoeksgegevens niet ouder mogen zijn dan 5 jaar. Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen vijf of drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

2.2.5 Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EL&I geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EL&I geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied omvat de gronden rondom het Retraitehuis en de woning en bedrijfspercelen ten westen daarvan. Het Retraitehuis wordt omringt door een fraai park. Het park bestaat uit:

1. Een eikenbos met begraafplaats, monument en wandelpaden. Het bos is hier vrij goed ontwikkeld, al heeft het plaatselijk een hoog stamtal. Ondergroei bestaat uit onder andere rhododendron en clematis. Dit deel van het plangebied heeft een vrij hoge natuurverwachtingswaarde. In de oosthoek van het gebied staan twee bungalows met omringende tuinen. Bij het veldbezoek zijn hier 2 soorten spechten, veel bosvogels en veel mogelijkheden voor vleermuizen aangetroffen.
2. Naaldbos omringd met loofhout waaronder zomereik, Amerikaanse eik en acacia). Het binnenste deel van dit gebied wordt intensief gebruikt als slaapplek voor met name houtduif. De omringende loofbomen hebben op enkele plekken gaten en scheuren, wat ze zeer geschikt voor vleermuizen maakt.
3. Dit deelgebiedje bestaat uit een kamerstructuur van houtwallen (zomereik) met tussenliggende grasveldjes, houtwallen liggen op kleine walletjes. Dit deelgebied heeft een zeer fraaie structuur met zeer hoge landschappelijke waarden. In houtwallen staan enkele zeer grote eiken. De houtwallen zijn met name voor vogels en vleermuizen van belang.
4. Een jong naaldbos zonder ondergroei, een moestuin en een grasveld. De natuurwaarden in dit gedeelte zijn zeer gering.

Figuur 2: Begrenzing plangebied (www.bingmaps.nl, 2011)

5. Buiten de gronden van het retraitehuis ligt nog een aanvullend plangebied dat eveneens (her)ontwikkeld zal worden. Dit gebied bestaat uit een tankstation, enkele woonhuizen, bedrijfspercelen en een braakliggend terrein. In het midden van dit gebied staat een fraaie eikenbomenlaan.

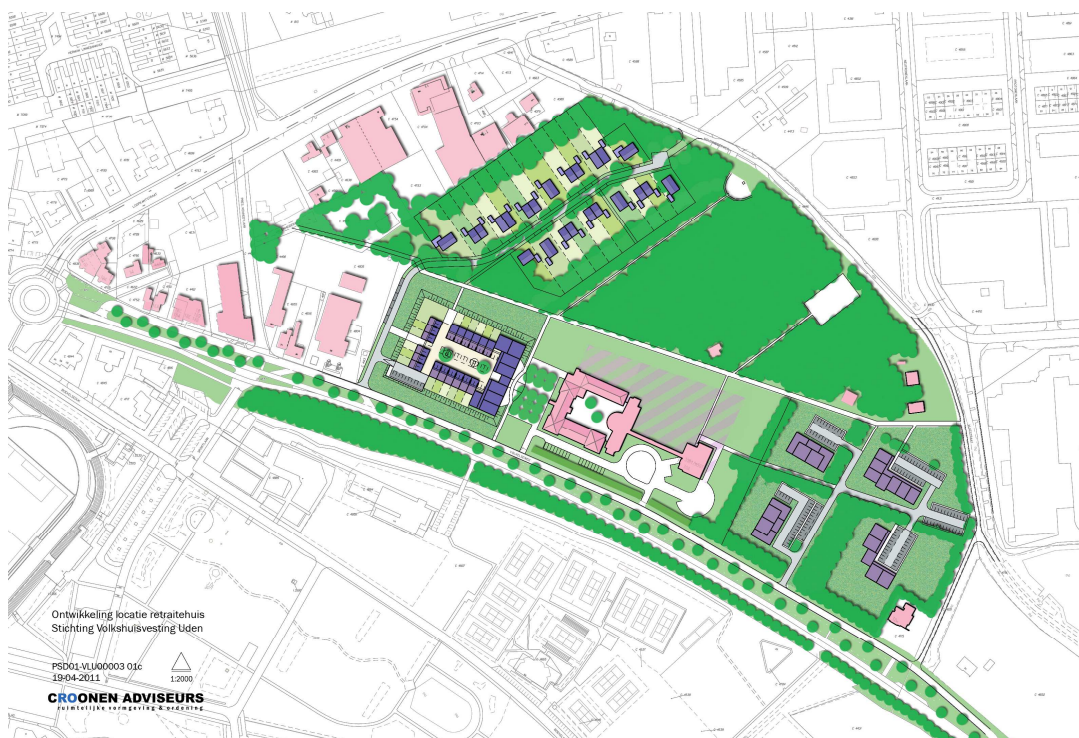
De deelgebieden 2 tot en met 5 maken onderdeel uit van het te (her)ontwikkelen gebied (zie figuur 2).

Figuur 3: Impressie plangebied (Croonen Adviseurs, 2008)

3.2 Toekomstige situatie

In de ruimtelijke ontwikkeling zal het gebied rondom het retraitehuis worden herontwikkeld. De exacte invulling van het gebied stond ten tijde van dit natuuronderzoek nog niet vast, de globale invulling van en locatie van de ontwikkelingen zijn wel duidelijk. Op de navolgende kaart staan de gebieden aangegeven. In de gebieden wordt ruimte geboden aan woningbouw en enkele bedrijven. Het tankstation zal verplaatst worden. De insteek bij het uiteindelijke ontwerp is dat de bestaande natuurwaarden en groenstructuren daarbij zoveel mogelijk gerespecteerd worden.

Figuur 4. Stedenbouwkundig plan (april 2011) retraitehuis Uden

3.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Bomen worden gekapt ten behoeve van de aanleg van woning- en bedrijfsgebouwen en de aanleg van infrastructuur.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedssfeer van het project;
- veldonderzoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (tabel 3) en overig beschermde (tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treed effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- Het Natuurloket;
- www.waarneming.nl;
- www.telme.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Tevens is op de website van provincie Brabant de roekenkaart bekeken om te controleren of er roekenkolonies in of nabij het plangebied zijn waargenomen.

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.2 Veldbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. In februari 2008 is een verkennend veldbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Aan de hand van de resultaten van het verkennend veldbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Resultaten bureaustudie

Op de site waarneming.nl (2008-2010) worden de volgende waarnemingen vermeld voor het plangebied of de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten tabel 2, 3 of jaarrond beschermde vogels):

- Sperwer (2009 en 2011 ten zuiden en oosten van het plangebied);
- Buizerd (2010 ten zuiden van het plangebied, 2011 binnen het plangebied aan de oostrand);
- Gierzwaluw (2009-2010 in de wijk ten noordwesten van het plangebied);
- Huismus (2011 in de wijk ten noordwesten van het plangebied);
- Eekhoorn (2009 ten zuiden van het plangebied).

Volgens de roekenkaart op de website van de provincie Brabant is er een roekenkolonie aanwezig ten westen van de planlocatie, op ongeveer 200-300 meter afstand.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometer-hok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet)soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

- **Vogels**
Categorie 1-4 (jaarrond beschermd): wespandief, havik, sperwer, buizerd, kerkuil, steenuil, ransuil, grote gele kwikstaart, roek, huismus.
Categorie 5: geen soorten die in de omgeving zeldzaam zijn.
- **Zoogdieren**
Zwaarder beschermd: eekhoorn, das, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, baardvleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis.
- **Reptielen/amfibieën**
Zwaarder beschermd: Alpenwatersalamander, kamsalamander, heikikker, poelkikker, levendbarende hagedis.
- **Vlinders**
Zwaarder beschermd: geen.
- **Libellen**
Zwaarder beschermd: geen.

- **Vissen**
Zwaarder beschermd: geen.

- **Flora**
Zwaarder beschermd: kleine zonnedauw, klokjesgentiaan, drijvende waterweegbree en wilde gagel.

Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten zoals genoemd in tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Op basis van de beschikbare literatuurgegevens kan dus worden vastgesteld dat het terrein een potentiële habitat biedt voor beschermde broedvogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, flora.

5.2 Resultaten verkennend veldbezoek

In februari 2008 is een eenmalig veldbezoek aan het plangebied afgelegd door een ecooloog van Croonen Adviseurs. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het ontwikkelingsgebied.

Rond het retraitehuis zijn geen waterpartijen of poelen aangetroffen welke mogelijk leefgebied voor de bovengenoemde amfibieën kunnen vormen.

Het plangebied herbergt geschikt leefgebied voor de uit de bureaustudie vermelde roofvogelsoorten, eekhoorn en vleermuizen. Mogelijk broeden roofvogels in de te verwijderen bomen in het plangebied. Vleermuizen kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied of vliegroute (beplanting langs percelen). Mogelijk komen er verblijfplaatsen voor in de bomen in het plangebied.

In het te ontwikkelen plangebied staan geen gebouwen, waardoor we alleen met mogelijke verblijfplaatsen in bomen te maken hebben. Vleermuizen verblijven in gaten, holen en scheuren in (met name grote) bomen. Een groot aantal bomen, enkele woningen en het retraitehuis zelf biedt mogelijkheden voor vleermuisverblijfplaatsen. Het is zeer waarschijnlijk dat in het gebied enkele vleermuisverblijfplaatsen zitten. De exacte locatie is echter slechts te bepalen met een gericht onderzoek. Daarnaast ligt het binnen de verwachting dat het volledige gebied wordt gebruikt als foerageergebied (jachtgebied).

De uit de bureaustudie naar voren gekomen reptielen, amfibieën en plantensoorten komen naar verwachting niet voor in het plangebied. Er zijn geen waterpartijen aanwezig in het plangebied waar amfibieën zich kunnen voortplanten.

Hiernaast zijn de reptielen en plantensoorten die uit de bureaustudie naar voren komen, soorten van vochtige heidegebieden of vochtige tot natte schrale graslanden. Deze habitattypen komen niet in het plangebied voor.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

6.1 Effecten

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Hoofdstuk 2).

Gezien de aanwezige beplanting en de aard van het plangebied komen mogelijk roofvogelsoorten voor in het plangebied voor die het plangebied gebruiken als broedlocatie en foerageergebied. De habitateisen van deze soort komen geheel overeen met de aangetroffen habitat in het plangebied. De kans is aanwezig dat nesten worden aangetast of verstoord of een deel van het functioneel leefgebied wordt aangetast.

Een ontheffing voor jaarrond beschermde broedvogels is niet mogelijk (zie Hoofdstuk 2). Als belangrijk leefgebied wordt aangetast of verstoord (zogenaamd functioneel leefgebied), dan dienen deze elementen vooraf te worden gemitigeerd in of aansluitend aan het territorium om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (half maart tot half augustus).

Geadviseerd wordt om een vervolgonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van nesten van roofvogels op de locatie waar bomen worden verwijderd. Ook wordt geadviseerd om te kijken naar het belang van het plangebied als foerageergebied voor de soorten, om het effect van aantasting of verstoring te kunnen inschatten.

Als functioneel leefgebied wordt aangetast of verstoord door de ingreep, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het plangebied zijn geen bebouwingen aanwezig die worden gesloopt waar mogelijk verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn van gebouwbewonende vleermuizen. Wel zijn er bomen aangetroffen met geschikte spleten of gaten waar vleermuizen een verblijf in kunnen hebben. Naar verwachting vormt met name het beboste gebied een mogelijk leefgebied voor vleermuizen, waar ook verblijfplaatsen kunnen worden verwacht. Een deel van de ontwikkelingen zal plaats vinden in dit gebied.

Het plangebied is hiernaast geschikt bevonden als foerageergebied (jachtgebied). Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen. In de bebouwing rondom het plangebied, kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn. Ook is het mogelijk dat in de bossen en beplanting in het plangebied boombewonende vleermuizen verblijfplaatsen hebben. Het is zonder nader onderzoek niet uit te sluiten dat de lijnvormige beplanting en bosgebieden in het plangebied belangrijke foerageergebieden en jachtgebieden of jachtroutes vormen voor mogelijke verblijven in de omgeving (functioneel leefgebied). Derhalve bestaan er wat betreft foerageergebied mogelijk belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet.

Er wordt geadviseerd een vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen en gebruik en belang van het plangebied voor vleermuizen. Er bestaat wat betreft vleermuizen een noodzaak voor nader onderzoek. Als functioneel leefgebied wordt aangetast of verstoord door de ingreep, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Eekhoorn

Een eekhoorn maakt jaarlijks een nest voor het groot brengen van de jongen en aan het einde van de herfst wordt een vijftal winternesten gebouwd om de winter in door te brengen. Elk jaar worden de nesten op een andere plek gebouwd. Alleen in de periode dat het nest gebruikt wordt voor de verzorging van de jongen is dat nest beschermd.

De winternesten zijn alleen beschermd in de periode dat ze gebruikt worden voor de overwintering, omdat er elk jaar nieuwe nesten worden gemaakt.

In het plangebied kunnen mogelijk nesten aanwezig zijn in de bomen die worden verwijderd. Indien eventuele kapwerkzaamheden niet worden uitgevoerd in de kraamperiode (circa maart tot en met mei) en in de winterperiode indien er nesten aanwezig zijn die door eekhoorns worden gebruikt, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

Het plangebied is daarnaast geschikt als foerageergebied (jachtgebied). Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied ook de verblijfplaats zou verdwijnen. In voorliggend geval is er genoeg foerageergebied in de omgeving over, waardoor eventuele verblijfplaatsen in of in de omgeving van het plangebied niet in het geding zijn. Derhalve bestaan er wat betreft foerageergebied geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet.

Das

De regio is bekend verspreidingsgebied van de das. Uit provinciale gegevens blijkt dat er binnen het plangebied en in de omgeving geen concrete dassenburchten of foerageergebieden aanwezig zijn. Waardoor mag worden aangenomen dat het plangebied geen functie vervult voor de das.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen strikt beschermde reptielen en amfibieën aangetroffen in het plangebied. De aanwezigheid wordt ook niet verwacht, aangezien er geen geschikt habitat aanwezig is in het plangebied. Er wordt dan ook geen effect verwacht.

Vissen

Er zijn geen strikt beschermde vissoorten aangetroffen in het plangebied. De aanwezigheid wordt ook niet verwacht, aangezien er geen geschikt habitat aanwezig is in het plangebied. Er wordt dan ook geen effect verwacht.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten die uit de bureaustudie naar voren kwamen. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor de beschermde soorten die uit de bureaustudie naar voren kwamen. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten, ook zijn geen beschermde soorten bekend uit de bureaustudie. Effecten worden dan ook niet verwacht.

6.1.1 Advies vervolgstappen

Geadviseerd wordt om een vervolgonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van de roofvogelnesten en verblijfplaatsen van vleermuizen in de te verwijderen bomen. Ook wordt geadviseerd om te kijken naar het belang van het plangebied als foerageergebied voor de roofvogel en vleermuizen, om het effect van aantasting of verstoring te kunnen inschatten. Als functioneel leefgebied wordt aangetast of verstoord door de ingreep, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Tabel 2 en 3-soorten

In onderstaande tabel zijn de strikter beschermde soorten en/of soortgroepen opgenomen die mogelijk in het plangebied voorkomen. Daarbij zijn tevens de mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep aangegeven en de eventuele noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

Soortgroep/soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar belang plangebied als verblijf en foera-geergebied
Roofvogels	Mogelijk	Ja	Nee	Onderzoek naar belang plangebied als verblijf en foera-geergebied

Tabel 1: Voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Vervolgonderzoek

De aanwezigheid van vleermuizen en roofvogels in het onderzoeksgebied kan niet worden uitgesloten. Wij adviseren daarom vervolgonderzoeken naar vleermuizen en roofvogels uit te laten voeren. Het onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Onderzoek naar roofvogels kan sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden.

Wanneer geen vleermuizen en roofvogels worden aangetroffen, dan is een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden.

Indien vleermuizen of roofvogels wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld. Voor jaarrond beschermde broedvogels is een ontheffing niet mogelijk. Voor deze soorten moeten effecten vooraf worden voorkomen. Afhankelijk van de mogelijkheid om vooraf effecten te voorkomen door maatregelen, moet een ontheffing worden aangevraagd voor vleermuizen bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I).

Voor de procedure van de Flora- en faunawet is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen.

Om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden doorlopen, is het mogelijk om het mitigatieplan voor te leggen aan de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde ‘verklaring van geen bezwaar’ (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt maximaal 2 maanden (via de omgevingsvergunning). Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig, een vvgb 5 jaar. Indien de werkzaamheden niet binnen 5 jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wanneer de werkzaamheden in het plangebied starten zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Een nader onderzoek naar vleermuizen en roofvogels zou Croonen Adviseurs voor u kunnen uitvoeren. Ook kunnen wij een mitigatieplan opstellen dat voldoet aan de eisen in het kader van de Flora- en faunawet. Wij hebben jarenlange kennis en ervaring met de Flora- en faunawet, waardoor wij goed op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken betreft de procedures rondom de Flora- en faunawet. Op verzoek stellen wij graag een vrijblijvende offerte voor u op.

7.2 Aanbevelingen

Hieronder worden enkele aanbevelingen gedaan waarbij het aan de initiatiefnemer is om deze al dan niet op te volgen. De aanbevelingen voor vleermuizen zijn geheel op vrijwillige basis en hebben geen gevolgen indien ze niet worden opgevolgd. De aanbevelingen voor wat betreft vogels hangen direct samen met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Indien de aanbevelingen niet in acht worden genomen, dan bestaat het risico dat de Flora- en faunawet wordt overtreden.

7.2.1 Vogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (halverwege maart tot en met halverwege augustus) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt.

7.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen maken waarschijnlijk gebruik van de omgeving in en nabij het plangebied. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn namelijk gevoelig voor lichtverstoring.

Indien gewenst zou tevens in het toekomstige ontwerp rekening gehouden kunnen worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden. Daarnaast willen wij erop attenderen dat er speciaal voor renovatie of nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel zijn die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*. Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Odé, B., Beringen, R., en Slikke, W. van der (2009). *Rapportage bedreigde soorten project 2009*. Floron, Leiden.
- SOVON, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.bing.com/maps
- maps.google.nl
- www.minInv.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl